

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2023
(OR. en)

8824/1/23
REV 1

RECH 152

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	<i>Προετοιμασία του Συμβουλίου [Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα και Διάστημα)] της 22ας και 23ης Μαΐου 2023</i> Ασφάλεια της γνώσης και υπεύθυνη διεθνοποίηση – Ανταλλαγή απόψεων

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας με θέμα «Ασφάλεια της γνώσης και υπεύθυνη διεθνοποίηση» ενόψει ανταλλαγής απόψεων στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας στις 23 Μαΐου 2023.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ
«ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ»

Ακεραιότητα της έρευνας και ασφάλεια της έρευνας σε έναν πολωμένο κόσμο

Η διεθνής συνεργασία στον τομέα της έρευνας έχει μεγάλη σημασία προκειμένου να διατηρήσουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) και οι ερευνητικοί οργανισμοί (RPO) υψηλή ποιότητα και συνάφεια. Η διεθνής συνεργασία βοηθά στη δημιουργία δικτύων μεταξύ των μεγαλύτερων ταλέντων παγκοσμίως, παρέχει πρόσβαση σε νέες αγορές για τις εταιρείες που καινοτομούν, προωθεί την τυποποίηση και δημιουργεί «κρίσιμη μάζα» για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων. Η επιστημονική πρόοδος, οι ανακαλύψεις και οι καινοτομίες πραγματοποιούνται σε ένα διαδραστικό, διεπιστημονικό και διεθνές οικοσύστημα, όπου οι ερευνητές μπορούν να συνεργάζονται βάσει κοινών αρχών και αξιών, όπως είναι η ακαδημαϊκή ελευθερία, η ακεραιότητα της έρευνας και ο ανοικτός χαρακτήρας.

Τούτου λεχθέντος, ο ανοικτός χαρακτήρας και η συνεργασία απαιτούν επίσης ευαισθητοποίηση και γνώσεις σχετικά με τις υφιστάμενες απειλές και τους υφιστάμενους κινδύνους για την ασφάλεια, καθώς και συστηματικές προσπάθειες για την αντιμετώπισή τους. Σε έναν κόσμο όπου η αβεβαιότητα και η πόλωση αυξάνονται, ανακύπτουν νέες γεωπολιτικές εντάσεις και προκλήσεις όταν το ανοικτό ερευνητικό περιβάλλον και η διεθνής ερευνητική συνεργασία απειλούνται από προσπάθειες αθέμιτης εκμετάλλευσης και στρέβλωσης από ξένες δυνάμεις προς εξυπηρέτηση οικείων συμφερόντων. Οι απειλές που προέρχονται από ξένα κράτη και μη κρατικούς φορείς μπορούν να γίνουν αιτία για ακούσια μεταφορά γνώσεων και παρέμβαση σε δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ), συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης στην χάραξη πολιτικής. Αυτοί οι κίνδυνοι για την ασφάλεια απειλούν να πλήξουν σοβαρά το διεθνές ερευνητικό οικοσύστημα. Τα θέματα δεοντολογίας που ανακύπτουν από τη συνεργασία με χώρες που δεν σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ακαδημαϊκή ελευθερία πρέπει επίσης να επισημανθούν. Προειδοποιήσεις από τις υπηρεσίες ασφαλείας και συμβάντα που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα από τα μέσα ενημέρωσης καθιστούν σαφές ότι οι συντελεστές του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ πρέπει να τελούν σε εγρήγορση.

Η διεθνοποίηση της έρευνας πρέπει να βασίζεται σε αυστηρή ερευνητική δεοντολογία, συμπεριλαμβανομένων της ακεραιότητας και της ευθύνης της έρευνας. Οι ερευνητές, οι υπηρεσίες υποστήριξης και οι διοικήσεις των ΑΕΙ πρέπει να αξιολογούν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που άπτονται της διεθνούς συνεργασίας. Η αυξημένη διαφάνεια, η ευαισθητοποίηση ως προς τις ευρύτερες γεωπολιτικές εντάσεις, η χρηστή διαχείριση των κινδύνων που εξισορροπεί τη δέουσα επιμέλεια με τις πρακτικές που ευνοούν την οικοδόμηση σχέσεων και η εκπαίδευση σχετικά με την υπεύθυνη διεθνοποίηση αποτελούν παραδείγματα τρόπων με τους οποίους η ερευνητική κοινότητα μπορεί να διαχειριστεί υποψίες και φόβους για ιδιοτελείς σκοπιμότητες.

Διατήρηση ισορροπίας μεταξύ ανοικτής και κλειστής διεθνούς ερευνητικής συνεργασίας

Η υπεύθυνη διεθνοποίηση προϋποθέτει διαρθρωμένη διαδικασία για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση των ευκαιριών και των κινδύνων στις ερευνητικές συνεργασίες. Μια τέτοια προσέγγιση οδηγεί σε αυξημένη ετοιμότητα και ευαισθητοποίηση, καθώς και σε αυξημένες γνώσεις σχετικά με τις ξένες παρεμβάσεις, ενώ διαφυλάσσει παράλληλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αξίες της ακαδημαϊκής ελευθερίας, ακεραιότητας και αυτονομίας.

Ο ανοικτός χαρακτήρας, η διαφάνεια, η ασφάλεια, η ελευθερία και η ακεραιότητα αποτελούν κρίσιμα στοιχεία για μια υπεύθυνη διεθνοποίηση. Αυτό σημαίνει ότι ο ανοικτός χαρακτήρας και η ασφάλεια δεν θα πρέπει να θεωρούνται έννοιες αντικρουόμενες, αλλά ισόρροπες και συμπληρωματικές. Ωστόσο, η ανάγκη διατήρησης της ισορροπίας μεταξύ ανοικτών επιστημονικών συνεργασιών που βασίζονται στην εμπιστοσύνη, από τη μία, και προστατευτικών και περιοριστικών κανόνων, από την άλλη, αποτελεί σημαντική πρόκληση. Η υπερβολική ρύθμιση ή η υπέρμετρη παρέμβαση μπορεί να υπονομεύσει την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας και των επιστημονικών ανταλλαγών.

Τον Σεπτέμβριο του 2021 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με θέμα «Παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία – Η στρατηγική της Ευρώπης για τη διεθνή συνεργασία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο», όπου τονίζεται η δέσμευση της ΕΕ να διατηρήσει το ανοικτό της πνεύμα στη διεθνή συνεργασία για την Ε&Κ. Στα συμπεράσματα τονίζεται επίσης η προώθηση των κοινών αξιών της ΕΕ και η διασφάλιση των συμφερόντων της, συμπεριλαμβανομένης της ανάληψης ηγετικού ρόλου και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης στον τομέα της Ε&Κ και της ενίσχυσης των μέτρων καταπολέμησης των ξένων παρεμβάσεων.

Τον Ιούνιο του 2022 εγκρίθηκαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Αρχές και αξίες της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας». Στα συμπεράσματα αναγνωρίζεται η σημασία της διαχείρισης κινδύνων και της ασφάλειας και συνιστάται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων και τη διαχείριση των κινδύνων που είναι εγγενείς στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K. Σε αυτά περιλαμβάνονται η λήψη επαρκών προφυλάξεων όσον αφορά την ασφάλεια της ΕΕ και η διασφάλιση των δικαιωμάτων διανοητικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και των κανόνων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των υποδομών.

Επιπλέον, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου καλούνται η Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω ορθές πρακτικές που έχουν προσδιοριστεί, όπως για παράδειγμα, εκείνες που περιέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Tackling R&I foreign interference» (Αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων στον τομέα της E&K), προκειμένου να υποστηριχθεί η εφαρμογή τους. Στη συνέχεια, δρομολογήθηκε δραστηριότητα αμοιβαίας μάθησης για την αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων στον τομέα της E&K, με έμφαση σε θέματα όπως η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, η κατανόηση και η ταυτοποίηση απειλών από ξένες παρεμβάσεις και τα μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Ερωτήματα προς συζήτηση

Δεδομένων των ανωτέρω, οι υπουργοί καλούνται να τοποθετηθούν σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Πολλά κράτη μέλη έχουν καθιερώσει εθνικές προσεγγίσεις και μέτρα για τη διασφάλιση της έρευνας και των διεθνών συνεργασιών. Ποιες εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές θα θέλατε να προτείνετε όσον αφορά την αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις απειλές και τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα την προώθηση του ανοικτού χαρακτήρα και της διεθνούς συνεργασίας; Ποια πρόσθετα μέτρα μπορούν να ληφθούν;
2. Οι αρμοδιότητες για την ασφάλεια και την ακεραιότητα της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων του εντοπισμού και της κατανόησης των απειλών από ξένες παρεμβάσεις ανατίθενται σε πολλούς φορείς, όπως οι κυβερνήσεις, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι οργανισμοί χρηματοδότησης. Ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν για την περαιτέρω ενίσχυση του συντονισμού και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένης της ερευνητικής κοινότητας;

3. Δεδομένου ότι οι κατηγορίες των κινδύνων ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των επιμέρους πανεπιστημίων και επιστημονικών κλάδων, η διαμόρφωση ενιαίας προσέγγισης μπορεί να αποδειχθεί αναποτελεσματική. Στο πλαίσιο αυτό, ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζετε όσον αφορά την επιτυχή και αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών και των καταλόγων ελέγχου με συγκεκριμένες δράσεις και μεθόδους για την αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων;
-